Απολλώνιος Ρόδιος, *Ἀργοναυτικὰ*

1. *Προοίμιο του 1ου Βιβλίου και περιγραφή του Ορφέα*

Ἀρχόμενος σέο, Φοῖβε, παλαιγενέων κλέα φωτῶν
μνήσομαι οἳ Πόντοιο κατὰ στόμα καὶ διὰ πέτρας
Κυανέας βασιλῆος ἐφημοσύνῃ Πελίαο
χρύσειον μετὰ κῶας ἐύζυγον ἤλασαν Ἀργώ.
Τοίην γὰρ Πελίης φάτιν ἔκλυεν, ὥς μιν ὀπίσσω
μοῖρα μένει στυγερή, τοῦδ’ ἀνέρος ὅντιν’ ἴδοιτο
δημόθεν οἰοπέδιλον ὑπ’ ἐννεσίῃσι δαμῆναι·
δηρὸν δ’ οὐ μετέπειτα τεὴν κατὰ βάξιν Ἰήσων,
χειμερίοιο ῥέεθρα κιὼν διὰ ποσσὶν Ἀναύρου,
ἄλλο μὲν ἐξεσάωσεν ὑπ’ ἰλύος ἄλλο δ’ ἔνερθεν
κάλλιπεν αὖθι πέδιλον ἐνισχόμενον προχοῇσιν·
ἵκετο δ’ ἐς Πελίην αὐτοσχεδόν, ἀντιβολήσων
εἰλαπίνης ἣν πατρὶ Ποσειδάωνι καὶ ἄλλοις
ῥέζε θεοῖς, Ἥρης δὲ Πελασγίδος οὐκ ἀλέγιζεν·
αἶψα δὲ τόνγ’ ἐσιδὼν ἐφράσσατο, καί οἱ ἄεθλον
ἔντυε ναυτιλίης πολυκηδέος, ὄφρ’ ἐνὶ πόντῳ
ἠὲ καὶ ἀλλοδαποῖσι μετ’ ἀνδράσι νόστον ὀλέσσῃ.
Νῆα μὲν οὖν οἱ πρόσθεν ἔτι κλείουσιν ἀοιδοί
Ἄργον Ἀθηναίης καμέειν ὑποθημοσύνῃσι·
νῦν δ’ ἂν ἐγὼ γενεήν τε καὶ οὔνομα μυθησαίμην
ἡρώων, δολιχῆς τε πόρους ἁλός, ὅσσα τ’ ἔρεξαν
πλαζόμενοι· Μοῦσαι δ’ ὑποφήτορες εἶεν ἀοιδῆς.
Πρῶτά νυν Ὀρφῆος μνησώμεθα, τόν ῥά ποτ’ αὐτή
Καλλιόπη Θρήικι φατίζεται εὐνηθεῖσα
Οἰάγρῳ σκοπιῆς Πιμπληίδος ἄγχι τεκέσθαι.
αὐτὰρ τόνγ’ ἐνέπουσιν ἀτειρέας οὔρεσι πέτρας
θέλξαι ἀοιδάων ἐνοπῇ ποταμῶν τε ῥέεθρα·
φηγοὶ δ’ ἀγριάδες κείνης ἔτι σήματα μολπῆς
ἀκτῇ Θρηικίῃ Ζώνης ἔπι τηλεθόωσαι

ἐξείης στιχόωσιν ἐπήτριμοι, ἃς ὅγ’ ἐπιπρό
θελγομένας φόρμιγγι κατήγαγε Πιερίηθεν.
Ὀρφέα μὲν δὴ τοῖον ἑῶν ἐπαρωγὸν ἀέθλων
Αἰσονίδης Χείρωνος ἐφημοσύνῃσι πιθήσας
δέξατο, Πιερίῃ Βιστωνίδι κοιρανέοντα·

2. *Το θεογονικό τραγούδι του Ορφέα (1ο Βιβλίο)*

Χώετ’ ἐνιπτάζων· προτέρω δέ κε νεῖκος ἐτύχθη,
εἰ μὴ δηριόωντας ὁμοκλήσαντες ἑταῖροι
αὐτός τ’ Αἰσονίδης κατερήτυεν· †ἂν δὲ καὶ† Ὀρφεύς,
λαιῇ ἀνασχόμενος κίθαριν, πείραζεν ἀοιδῆς.
Ἤειδεν δ’ ὡς γαῖα καὶ οὐρανὸς ἠδὲ θάλασσα,
τὸ πρὶν ἔτ’ ἀλλήλοισι μιῇ συναρηρότα μορφῇ,
νείκεος ἐξ ὀλοοῖο διέκριθεν ἀμφὶς ἕκαστα·
ἠδ’ ὡς ἔμπεδον αἰὲν ἐν αἰθέρι τέκμαρ ἔχουσιν
ἄστρα, σεληναίης τε καὶ ἠελίοιο κέλευθοι·
οὔρεά θ’ ὡς ἀνέτειλε, καὶ ὡς ποταμοὶ κελάδοντες
αὐτῇσιν νύμφῃσι καὶ ἑρπετὰ πάντ’ ἐγένοντο.
ἤειδεν δ’ ὡς πρῶτον Ὀφίων Εὐρυνόμη τε
Ὠκεανὶς νιφόεντος ἔχον κράτος Οὐλύμποιο·
ὥς τε βίῃ καὶ χερσὶν ὁ μὲν Κρόνῳ εἴκαθε τιμῆς,
ἡ δὲ Ῥέῃ, ἔπεσον δ’ ἐνὶ κύμασιν Ὠκεανοῖο·
οἱ δὲ τέως μακάρεσσι θεοῖς Τιτῆσιν ἄνασσον,
ὄφρα Ζεὺς ἔτι κοῦρος, ἔτι φρεσὶ νήπια εἰδώς,
Δικταῖον ναίεσκεν ὑπὸ σπέος, οἱ δέ μιν οὔπω
γηγενέες Κύκλωπες ἐκαρτύναντο κεραυνῷ,
βροντῇ τε στεροπῇ τε· τὰ γὰρ Διὶ κῦδος ὀπάζει.
Ἦ, καὶ ὁ μὲν φόρμιγγα σὺν ἀμβροσίῃ σχέθεν αὐδῇ·
τοὶ δ’ ἄμοτον λήξαντος ἔτι προύχοντο κάρηνα,
πάντες ὁμῶς ὀρθοῖσιν ἐπ’ οὔασιν ἠρεμέοντες
κηληθμῷ· τοῖόν σφιν ἐνέλλιπε θέλκτρον ἀοιδῆς.

3. *Το μαρτύριο του Φινέα (1ο Βιβλίο)*

ἤματι δ’ ἄλλῳ
ἀντιπέρην γαίῃ Θυνηίδι πείσματ’ ἀνῆψαν.
Ἔνθα δ’ ἐπάκτιον οἶκον Ἀγηνορίδης ἔχε Φινεύς,
ὃς περὶ δὴ πάντων ὀλοώτατα πήματ’ ἀνέτλη
εἵνεκα μαντοσύνης, τήν οἱ πάρος ἐγγυάλιξεν
Λητοΐδης, οὐδ’ ὅσσον ὀπίζετο καὶ Διὸς αὐτοῦ
χρείων ἀτρεκέως ἱερὸν νόον ἀνθρώποισιν·
τῶ καί οἱ γῆρας μὲν ἐπὶ δηναιὸν ἴαλλεν,
ἐκ δ’ ἕλετ’ ὀφθαλμῶν γλυκερὸν φάος, οὐδὲ γάνυσθαι
εἴα ἀπειρεσίοισιν ὀνείασιν ὅσσα οἱ αἰεί
θέσφατα πευθόμενοι περιναιέται οἴκαδ’ ἄγειρον·
ἀλλὰ διὰ νεφέων ἄφνω πέλας ἀίσσουσαι
Ἅρπυιαι στόματος χειρῶν τ’ ἀπὸ γαμφηλῇσι
συνεχέως ἥρπαζον, ἐλείπετο δ’ ἄλλοτε φορβῆς
οὐδ’ ὅσον· ἄλλοτε τυτθόν, ἵνα ζώων ἀκάχοιτο,
καὶ δ’ ἐπὶ μυδαλέην ὀδμὴν χέον· οὐδέ τις ἔτλη
μὴ καὶ λευκανίηνδε φορεύμενος ἀλλ’ ἀποτηλοῦ
ἑστηώς, τοῖόν οἱ ἀπέπνεε λείψανα δαιτός.
αὐτίκα δ’, εἰσαΐων ἐνοπὴν καὶ δοῦπον ὁμίλου,
τούσδ’ αὐτοὺς παρεόντας ἐπήισεν ὧν οἱ ἰόντων
θέσφατον ἐκ Διὸς ἦεν ἑῆς ἀπόνασθαι ἐδωδῆς.
ὀρθωθεὶς δ’ εὐνῆθεν, ἀκήριον ἠύτ’ ὄνειρον,
βάκτρῳ σκηπτόμενος ῥικνοῖς ποσὶν ᾖε θύραζε,
τοίχους ἀμφαφόων, τρέμε δ’ ἅψεα νισσομένοιο
ἀδρανίῃ γήραι τε· πίνῳ δέ οἱ αὐσταλέος χρώς
ἐσκλήκει, ῥινοὶ δὲ σὺν ὀστέα μοῦνον ἔεργον.
ἐκ δ’ ἐλθὼν μεγάροιο καθέζετο γοῦνα βαρυνθείς
οὐδοῦ ἐπ’ αὐλείοιο· κάρος δέ μιν ἀμφεκάλυψεν
πορφύρεος, γαῖαν δὲ πέριξ ἐδόκησε φέρεσθαι
νειόθεν, ἀβληχρῷ δ’ ἐπὶ κώματι κέκλιτ’ ἄναυδος.
οἱ δέ μιν ὡς εἴδοντο, περισταδὸν ἠγερέθοντο
καὶ τάφον.

4. *Επίκληση της Μούσας της ερωτικής ποίησης στην αρχή 3ου Βιβλίου*

Εἰ δ’ ἄγε νῦν Ἐρατώ, παρ’ ἔμ’ ἵστασο καί μοι ἔνισπε
ἔνθεν ὅπως ἐς Ἰωλκὸν ἀνήγαγε κῶας Ἰήσων
Μηδείης ὑπ’ ἔρωτι· σὺ γὰρ καὶ Κύπριδος αἶσαν
ἔμμορες, ἀδμῆτας δὲ τεοῖς μελεδήμασι θέλγεις
παρθενικάς· τῶ καί τοι ἐπήρατον οὔνομ’ ἀνῆπται.

5. *Επίκληση ανώνυμης Μούσας στην αρχή του 4ου Βιβλίου*

Αὐτὴ νῦν κάματόν γε θεὰ καὶ δήνεα κούρης
Κολχίδος ἔννεπε Μοῦσα, Διὸς τέκος· ἦ γὰρ ἔμοιγε
ἀμφασίῃ νόος ἔνδον ἑλίσσεται, ὁρμαίνοντι
ἠὲ τόγ’ ἄτης πῆμα δυσιμέρου ἦ μιν ἐνίσπω
φύζαν ἀεικελίην ᾗ κάλλιπεν ἔθνεα Κόλχων.

6. *Ικεσία της Μήδειας και όρκος του Ιάσονα (4ο Βιβλίο)*

ἡ δ’ ἄρα τούσγε
γούνων ἀμφοτέρῃσι περισχομένη προσέειπεν·
“Ἔκ με φίλοι ῥύσασθε δυσάμμορον, ὣς δὲ καὶ αὐτούς
ὑμέας, Αἰήταο· πρὸ γάρ τ’ ἀναφανδὰ τέτυκται
πάντα μάλ’, οὐδέ τι μῆχος ἱκάνεται· ἀλλ’ ἐνὶ νηί
φεύγωμεν πρὶν τόνγε θοῶν ἐπιβήμεναι ἵππων.
δώσω δὲ χρύσειον ἐγὼ δέρος, εὐνήσασα
φρουρὸν ὄφιν· τύνη δὲ θεοὺς ἐνὶ σοῖσιν ἑταίροις
ξεῖνε τεῶν μύθων ἐπιίστορας οὕς μοι ὑπέστης
ποίησαι, μηδ’ ἔνθεν ἑκαστέρω ὁρμηθεῖσαν
χήτεϊ κηδεμόνων ὀνοτὴν καὶ ἀεικέα θείης.”
Ἴσκεν ἀκηχεμένη· μέγα δὲ φρένες Αἰσονίδαο
γήθεον. αἶψα δέ μιν περὶ γούνασι πεπτηυῖαν
ἧκ’ ἀναειρόμενος, προσπτύξατο θάρσυνέν τε·
“Δαιμονίη, Ζεὺς αὐτὸς Ὀλύμπιος ὅρκιος ἔστω
Ἥρη τε Ζυγίη, Διὸς εὐνέτις, ἦ μὲν ἐμοῖσιν

κουριδίην σε δόμοισιν ἐνιστήσεσθαι ἄκοιτιν,
εὖτ’ ἂν ἐς Ἑλλάδα γαῖαν ἱκώμεθα νοστήσαντες.”

7. *Η έκφραση δυσαρέσκειας της Μήδειας προς τον Ιάσονα (4° Βιβλίο)*

Ἔνθα δ’ ἐπεὶ τὰ ἕκαστα νόῳ πεμπάσσατο κούρη,
δή ῥά μιν ὀξεῖαι κραδίην ἐλέλιξαν ἀνῖαι
νωλεμές. αἶψα δὲ νόσφιν Ἰήσονα μοῦνον ἑταίρων
ἐκπροκαλεσσαμένη ἄγεν ἄλλυδις, ὄφρ’ ἐλίασθεν
πολλὸν ἑκάς, στονόεντα δ’ ἐνωπαδὶς ἔκφατο μῦθον·
“Αἰσονίδη, τίνα τήνδε συναρτύνασθε μενοινήν
ἀμφ’ ἐμοί; ἦέ σε πάγχυ λαθιφροσύναις ἐνέηκαν
ἀγλαΐαι, τῶν δ’ οὔ τι μετατρέπῃ ὅσσ’ ἀγόρευες
χρειοῖ ἐνισχόμενος; ποῦ τοι Διὸς Ἱκεσίοιο
ὅρκια, ποῦ δὲ μελιχραὶ ὑποσχεσίαι βεβάασιν;
ᾗς ἐγὼ οὐ κατὰ κόσμον ἀναιδήτῳ ἰότητι
πάτρην τε κλέα τε μεγάρων αὐτούς τε τοκῆας
νοσφισάμην, τά μοι ἦεν ὑπέρτατα, τηλόθι δ’ οἴη
λυγρῇσιν κατὰ πόντον ἅμ’ ἀλκυόνεσσι φορεῦμαι,
σῶν ἕνεκεν καμάτων, ἵνα μοι σόος ἀμφί τε βουσίν
ἀμφί τε γηγενέεσσιν ἀναπλήσειας ἀέθλους·
ὕστατον αὖ καὶ κῶας, ἐφ’ ᾧ πλόος ὔμμιν ἐτύχθη,
εἷλες ἐμῇ ματίῃ, κατὰ δ’ οὐλοὸν αἶσχος ἔχευα
θηλυτέραις· τῶ φημὶ τεὴ κούρη τε δάμαρ τε
αὐτοκασιγνήτη τε μεθ’ Ἑλλάδα γαῖαν ἕπεσθαι.
πάντη νυν πρόφρων ὑπερίστασο, μηδέ με μούνην
σεῖο λίπῃς ἀπάνευθεν, ἐποιχόμενος βασιλῆας,
ἀλλ’ αὔτως εἴρυσο· δίκη δέ τοι ἔμπεδος ἔστω
καὶ θέμις ἣν ἄμφω συναρέσσαμεν· ἢ σύγ’ ἔπειτα
φασγάνῳ αὐτίκα τόνδε μέσον διὰ λαιμὸν ἀμῆσαι,
ὄφρ’ ἐπίηρα φέρωμαι ἐοικότα μαργοσύνῃσιν,
σχέτλιε· †εἴ κέν με κασιγνήτοιο δικάσσῃ
ἔμμεναι οὗτος ἄναξ τῷ ἐπίσχετε τάσδ’ ἀλεγεινάς
ἄμφω συνθεσίας, πῶς ἵξομαι ὄμματα πατρός;

ἦ μάλ’ ἐυκλειής. τίνα δ’ οὐ τίσιν ἠὲ βαρεῖαν
ἄτην οὐ σμυγερῶς δεινῶν ὕπερ οἷα ἔοργα
ὀτλήσω, σὺ δέ κεν θυμηδέα νόστον ἕλοιο;
μὴ τόγε παμβασίλεια Διὸς τελέσειεν ἄκοιτις,
ᾗ ἔπι κυδιάεις· μνήσαιο δὲ καί ποτ’ ἐμεῖο
στρευγόμενος καμάτοισι, δέρος δέ τοι ἶσον ὀνείρῳ
οἴχοιτ’ εἰς ἔρεβος μεταμώνιον· ἐκ δέ σε πάτρης
αὐτίκ’ ἐμαὶ ἐλάσειαν Ἐρινύες, οἷα καὶ αὐτή
σῇ πάθον ἀτροπίῃ· τὰ μὲν οὐ θέμις ἀκράαντα
ἐν γαίῃ πεσέειν, μάλα γὰρ μέγαν ἤλιτες ὅρκον,
νηλεές· ἀλλ’ οὔ θήν μοι ἐπιλλίζοντες ὀπίσσω
δὴν ἔσσεσθ’ εὔκηλοι ἕκητί γε συνθεσιάων.”
Ὣς φάτ’, ἀναζείουσα βαρὺν χόλον· ἵετο δ’ ἤγε
νῆα καταφλέξαι διά τ’ ἔμπεδα πάντα κεάσσαι,
ἐν δὲ πεσεῖν αὐτὴ μαλερῷ πυρί.

8. *Η προέλευση του πέπλου της Υψιπύλης (4ο Βιβλίο)*

Ὣς τώγε ξυμβάντε μέγαν δόλον ἠρτύναντο
Ἀψύρτῳ, καὶ πολλὰ πόρον ξεινήια δῶρα·
οἷς μέτα καὶ πέπλον δόσαν ἱερὸν Ὑψιπυλείης
πορφύρεον. τὸν μέν ῥα Διωνύσῳ κάμον αὐταί
Δίῃ ἐν ἀμφιάλῳ Χάριτες θεαί, αὐτὰρ ὁ παιδί
δῶκε Θόαντι μεταῦτις, ὁ δ’ αὖ λίπεν Ὑψιπυλείῃ,
ἡ δ’ ἔπορ’ Αἰσονίδῃ πολέσιν μετὰ καὶ τὸ φέρεσθαι
γλήνεσιν εὐεργὲς ξεινήιον. οὔ μιν ἀφάσσων
οὔτε κεν εἰσορόων γλυκὺν ἵμερον ἐμπλήσειας·
τοῦ δὲ καὶ ἀμβροσίη ὀδμὴ πέλεν ἐξέτι κείνου
ἐξ οὗ ἄναξ αὐτὸς Νυσήιος ἐγκατέλεκτο
ἀκροχάλιξ οἴνῳ καὶ νέκταρι, καλὰ μεμαρπώς
στήθεα παρθενικῆς Μινωίδος, ἥν ποτε Θησεύς
Κνωσσόθεν ἑσπομένην Δίῃ ἔνι κάλλιπε νήσῳ.

9. *Αποτροπαϊκή προσευχή του ποιητή προς τον Έρωτα, πριν από τον φόνο του Αψύρτου (4ο Βιβλίο)*

Σχέτλι’ Ἔρως, μέγα πῆμα, μέγα στύγος ἀνθρώποισιν,
ἐκ σέθεν οὐλόμεναί τ’ ἔριδες στοναχαί τε γόοι τε,
ἄλγεά τ’ ἄλλ’ ἐπὶ τοῖσιν ἀπείρονα τετρήχασιν·
δυσμενέων ἐπὶ παισὶ κορύσσεο δαῖμον ἀερθείς
οἷος Μηδείῃ στυγερὴν φρεσὶν ἔμβαλες ἄτην.
Πῶς γὰρ δὴ μετιόντα κακῷ ἐδάμασσεν ὀλέθρῳ
Ἄψυρτον; τὸ γὰρ ἧμιν ἐπισχερὼ ἦεν ἀοιδῆς.

10. *Επίλογος ολόκληρου του έπους*

Ἵλατ’ ἀριστῆες, μακάρων γένος, αἵδε δ’ ἀοιδαί
εἰς ἔτος ἐξ ἔτεος γλυκερώτεραι εἶεν ἀείδειν
ἀνθρώποις· ἤδη γὰρ ἐπὶ κλυτὰ πείραθ’ ἱκάνω
ὑμετέρων καμάτων, ἐπεὶ οὔ νύ τις ὔμμιν ἄεθλος
αὖτις ἀπ’ Αἰγίνηθεν ἀνερχομένοισιν ἐτύχθη,
οὐδ’ ἀνέμων ἐριωλαὶ ἐνέσταθεν, ἀλλὰ ἕκηλοι
γαῖαν Κεκροπίην παρά τ’ Αὐλίδα μετρήσαντες
Εὐβοίης ἔντοσθεν Ὀπούντιά τ’ ἄστεα Λοκρῶν,
ἀσπασίως ἀκτὰς Παγασηίδας εἰσαπέβητε.